

Oponentský posudek na rigorózní práci

Právo na život a trest smrti

Kandidát. Mgr. Petr Žižka
Praha 2005
str. 165 s přílohami

Práce předložená k rigoróznímu řízení je rozšířenou verzí diplomové práce, která byla úspěšně na katedře ústavního práva obhájena v roce 2003.

Vzhledem k tomu, že jsem se již tehdy jako oponent s prací seznámila (zpracovaný posudek je přiložen), mohu dnes konstatovat, že se kandidát k tehdy formulovaným připomínkám vrátil a doplnil analýzu či údaje, které k úplnosti argumentace byly žádoucí. Kandidát se však neomezil jen na to. Analyzuje úpravu práva na život v podle současné platné mezinárodní úpravy (zejména pak Protokolu č.13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod, Africké charty, Charty základních práv Evropské unie), podrobněji se věnuje úpravě trestu smrti v některých státech západní, střední a východní Evropy, včetně ústavního zakotvení. Zcela nově zařazuje i exkurs do způsobů výkonu trestu smrti a to s neobvykle detailní deskripcí. Za propracovanější považují také pasáže týkající se srovnání postojů odborné a laické veřejnosti v evropských státech a v USA. Za zajímavé považují i načrtnutí postojů církve.

Domnívám se, že autor mohl lépe využít poznatků k propracovanějším závěrům. Zdá se mi, že jestliže v závěru práce (str. 133) tvrdí, že „Otázka trestu smrti byla v každé době a v každé společnosti řešena úměrně ke společenské situaci“, nebo, že „V momentě, kdy společnost dosáhne takové vyspělosti, která umožňuje technické zabezpečení pachatele a jeho izolaci od společnosti, zejména provedení trestu odnětí svobody na doživotí, není...udržitelné zachovávat trest smrti v právním řádu.“, zůstává na poměrně povrchních úvahách. Přitom v předchozích kapitolách lze najít celou řadu podnětů k rozvinutí úvah o oné „úměrnosti společenské situace“. Byla jí například zkušenost z okupace států za druhé světové války a z jejich důsledků, nebo například nestabilita politické a veřejné moci na konci 50.let ve Francii či Itálii? Mohly to být faktory, které odlišují onu „pomalost“ Francie (jak uvádí autor) ve srovnání s Velkou Británií v postupu k zrušení trestu smrti?

Další neméně důležitou otázkou, kterou si autor klade je, jakou roli a odpovědnost na sebe berou zvolení zástupci voličů, kteří nenásledují v průzkumech veřejného mínění vyjádřenou podporu návrhum na zrušení zákazu trestu smrti. Jeho argumentace vychází z předpokladu, že korekce většiny voličů je přípustná, neboť i většina se může nezvratně mýlit. Právo na omyl však má i zákonodárce (autor dospívá k závěru, že v případě konfliktu postojů - „Pak je v konečném výsledku na politické reprezentaci, aby zvolila to správné řešení“ – str. 98). Snad je i škoda, že autor využívá sekundární zdroje i tam, kde by jako právník měl argumentovat právní úpravou (str. 31 o „širším měřítku uplatnění trestu smrti“ v trestním zákoně z roku 1950).

Přes uvedené připomínky, k nimž se kandidát Mgr. Petr Žižka jistě bude mít možnost vyjádřit, rigorózní práci považuji za dobrou a doporučuji ji k obhajobě před komisí.

V Praze dne, 10.2.2006

Jana Řešková
